

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Історія розбудови органу виконавчої влади, відповідального за забезпечення безпеки цивільної авіації, свідчить про те, що на сьогоднішній день на державному рівні відсутня науково обґрунтована концепція розвитку системи державного управління безпекою цивільної авіації.

В Союзі РСР державне управління авіаційною галуззю здійснювало загальносоюзне Міністерство цивільної авіації (МГА), створене згідно указу Президії Верховної Ради СРСР від 27 липня 1964 року. Також існував Державний комітет по авіаційній техніці, указом Президії Верховної Ради СРСР від 2 березня 1965 року перетворений в загальносоюзне Міністерство авіаційної промисловості СРСР. Юридичну базу забезпечення безпеки цивільної авіації складав Повітряний кодекс СРСР від 26 грудня 1961 року [1], на підставі якого Міністерство цивільної авіації СРСР видавало свої накази.

З прийняттям незалежності в Україні було створенно в березні 1992 р. перший орган державного управління для здійснення керівництва авіаційним транспортом і реалізації державної політики в галузі – Державної адміністрації авіаційного транспорту України (Укрaviaції) та призначено національного авіаційного перевізника на внутрішніх і міжнародних лініях (Українське об'єднання цивільної авіації «Авіалінії України») [2]. Укрaviaція входила до системи Міністерства транспорту України (далі – Мінтранс) і була підвідомча Кабінету Міністрів України.

З 1992 по 2007 рік статус провідного органу державного управління в сфері цивільної авіації змінювався 12 разів (від самостійного органу виконавчої влади до урядового органу у складі Мінтрансу), що негативно відобразалося на розвитку галузі та іміджі країни загалом.

З 1995 р. діяв Державний департамент авіаційного транспорту, на базі якого в 1998р. було створено Державну авіаційну адміністрацію України [3], яку згодом, на виконання п. 6) ст. 1 Указу Президента України від 15 грудня 1999 року № 1573/99, Постановою КМУ від 29 березня 2000р. № 573 було перетворено в Державний департамент авіаційного транспорту.

В 2004 році Державний департамент авіаційного транспорту (Укрavia-транс) став урядовим органом державного управління у складі Мінтрансу та йому підпорядковувався. Указом Президента України від 15 липня 2004 року № 803 була створена Державна служба України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації (скорочено Державіаслужба) як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовувалась і координувалась Кабінетом Міністрів України (п. 1 Положення про неї [3]). Таким чином статус провідного органу державного управління авіацією в Україні тоді підвищився від департаменту в складі Міністерства транспорту України до центрального органу виконавчої влади, підпорядкованого безпосередньо Кабінету Міністрів України. Це

означало підвищення спеціалізації державного управління авіаційною сферою а також певну самостійність авіації, що мало сприяти підвищенню якості управління, професіоналізму державних службовців.

Однак, постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2006 № 708 знов було створено Державний департамент авіаційного транспорту (Укравіатранс). Одночасно змінився і статус Державіаслужби. Вона створювалась як головний (провідний) орган у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики в галузі цивільної авіації та у сфері використання повітряного простору України.

В Додатку до указу Президента України Про внесення змін до Схеми організації і взаємодії центральних органів виконавчої влади [4] статус Державіаслужби було прирівняно до Державного комітету України. Незалежна від Мінтрансзв'язку, але не маючи „права голосу” в Кабінеті Міністрів, Державіаслужба з часу її утворення не могла достатньо ефективно здійснювати державне управління безпекою цивільної авіації.

Всупереч вимогам Стандарту 3.1.2. Додатка 17 до Чикагської конвенції про міжнародну цивільну авіацію, зі змісту Постанов КМУ №№ 708 та 709 випливає, що в Україні, в період чинності вказаних постанов (з 15 червня 2006 р. і до 8 листопада 2006 р.), існувало одночасно три таких органи: Державіаслужба, Мінтрансз'язку та створений в його складі Укравіатранс.

Постановою від 2 листопада 2006 р. № 1526, Кабінет Міністрів України ліквідував Укравіатранс та Державіаслужбу, утворивши на їх базі Державну авіаційну адміністрацію. Згідно п. 1 вказаної Постанови, Державна авіаційна адміністрація (Державіаадміністрація) створена на базі Укравіатрансу та Державіаслужби як урядовий орган державного управління у складі Мінтрансзв'язку.

Відповідно до Указу Президента України від 09.12.2010 №1085/2011 "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" утворено Державну авіаційну службу України. Указом Президента України від 06.04.2011 №398/2011 затверджено Положення про Державну авіаційну службу України (Державіаслужба України), яка є центральним органом виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України спрямовує і координує діяльність цієї служби через Міністра інфраструктури України, але не оперативно, а через нормативні акти.

Література

1. Воздушный кодекс Союза ССР. Утвержден Указом Президиума Верховного Совета СССР от 26 декабря 1961 г. // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1961. – № 52. – Ст. 538.

2. Про створення Державної адміністрації авіаційного транспорту України [Електронний ресурс] : [Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 1992 р. № 146] / ВРУ — К. : управління комп'ютеризованих систем ВРУ, ЗАТ «Інформтехнологія», 2003.

3. Про утворення Державного департаменту авіаційного транспорту: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2000 р. № 573 // Офіційний Вісник України. – 2000. – № 13. – Ст. 523.

4. Про внесення змін до Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 19 грудня 2005 року № 1784 / 2005 // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 13.